

**UNIVERZITET CRNE GORE
FILOLOŠKI FAKULTET
NIKŠIĆ**

VIJEĆU FILOLOŠKOG FAKULTETA

Odlukom Vijeća Filološkog fakulteta broj 342, 15. marta 2022. godine, imenovana je Komisija za ocjenu master rada *Utihnuti glasovi američkog Juga: likovi Foknerovih romana Avesalome, Avesalome! i Svetilište* kandidatkinje Biljane Popović (broj indeksa 9/21), Studijski program za engleski jezik i književnost, u sljedećem sastavu: prof. dr Aleksandra Nikčević Batrićević, prof. dr Marija Krivokapić i doc. dr Marija Mijušković. Komisija Vijeću podnosi Izvještaj o ocjeni master rada.

IZVJEŠTAJ O OCJENI MASTER RADA

Sačinjen od sedamdeset i devet strana, master rad pod naslovom *Utihnuti glasovi američkog Juga: likovi Foknerovih romana Avesalome, Avesalome! i Svetilište* sadrži ukupno pet poglavlja i popis literature, čemu prethode podaci i informacije o studentu i master radu, izjava o autorstvu, izjave zahvalnosti, predgovor i naposljetku apstrakt rada sa ključnim riječima na crnogorskom, kao i engleskom jeziku. Poglavlja koja čine sadržaj rada su: *Uvod, Istorijski pregled tradicionalnog američkog Juga, Osvrt na život Foknerovih likova na tradicionalnom američkom Jugu* koje je podijeljeno na sljedeća potpoglavlja: *Tomas Satpen kao individua u potrazi za američkim snom, Udaljavanje od tradicionalnih konvencija južnjačkog života: Henri i Džudita i Miješanje rasa: Satpenova nepriznata djeca*, potom poglavlje pod nazivom *Foknerov doživljaj dvadesetog vijeka*, sa potpoglavljima *Krijumčari i šverceri u južnjačkom društvu: Li Gudvin i Popaj i Ženstvo u dvadesetom vijeku i pojava „nove“ žene: Templ i Rubi*, potom slijedi *Zaključak i Literatura*.

Koncepcija rada

U uvodnom dijelu rada kandidatkinja ističe književni značaj američkog pisca Vilijama Foknera i primjećuje kompleksnost piščevih djela koja spadaju u korpus ovoga rada. Kandidatkinja potom obrazlaže predmet istraživanja, gdje uključuje tumačenje Foknerovog prikaza američkog Juga u toku devetnaestog i dvadesetog vijeka, analizu fizičkih karakteristika i psiholoških profila odabranih likova, kao i njihov pokušaj borbe protiv standardizovanih društvenih normi koje su bile u kontrastu sa njihovim uvjerenjima. Kandidatkinja Popović traži razloge za otuđenost i utihnutosť koja je karakterisala sve odabrane likove Foknerova dva romana koja se pominju u naslovu ovoga rada. U ovome dijelu rada kandidatkinja pruža primjere iz odabrane literature koji predstavljaju polazište za istraživanje odabranih književnih djela, biografije koje interpretiraju Foknerov život i rad, kao i istorijske studije koje istražuju američki Jug devetnaestog i dvadesetog vijeka. Kandidatkinja Popović ukazuje na obim napisanih studija romana koji su uvršteni u korpus ovoga rada, što dokazuje njihov značaj. Kandidatkinja ovo poglavlje zaključuje zapažanjem zajedničkih tema romana *Avesalome, Avesalome! i Svetilište* koje se, između ostalog, ogledaju u društvenim, rasnim, rodnim i klasnim problemima.

U sljedećem dijelu rada pod naslovom *Istorijski pregled tradicionalnog američkog Juga*, kandidatkinja se oslanja na istorijske studije uz pomoć kojih istražuje pitanje diskriminacije, a koje su se, između ostalog, bavile američkim Jugom u periodu prije, u toku i poslije Građanskog rata, događaja koji je značajan za južnjačku istoriju, kao i analizu romana *Avesalome, Avesalome!* Kandidatkinja predstavlja podatke o položaju Afroamerikanaca i Afroamerikanki na tradicionalnom Jugu i promjene koje je kraj Građanskog rata donio toj etničkoj grupi, iako primjećuje da je, zahvaljujući novonastalim pokretima na poslijeratnom Jugu, problem rasizma bio podjednako zastupljen u južnjačkom društvu. Zahvaljujući istorijskim studijama, kandidatkinja Popović uočava važnost istorijskog konteksta za razumijevanje Foknerove proze koja je obilovala temama rata i robovlasništva. Kandidatkinja potom ističe uticaj Foknerovih članova porodice na njegovu prozu, naročito piščevog pradjede, tetke i dadilje koji su ga učili istoriji američkog Juga kroz razne priče u kojima je pisac uživao. Kandidatkinja zaključuje poglavlje stavovima istraživača i istraživačica o Foknerovom predstavljanju američkog Juga, među koje uključuje Noela Pouka, Klinta Bruksa, Džona Metjuza i druge koji su značajno doprinijeli razumijevanju Foknerove proze.

U poglavlju pod nazivom *Osvrt na život Foknerovih likova na tradicionalnom američkom Jugu*, kandidatkinja Popović fokusira se na roman *Avesalome, Avesalome!* U ovome dijelu rada, istražuje Joknapatofu, mitsku zemlju koja predstavlja mjesto radnje većini Foknerovih romana, a koja je zasnovana na južnjačkom tlu, a potom se osvrće na događaje vezane za Građanski rat koje pisac uvrštava u roman. Kandidatkinja potom istražuje

način Foknerovog prikaza stanovnika Joknapatofo, naročito porodice Satpen koja se nalazi u samom središtu romana, i navodi riječi Radojke Vukčević koja smatra da je Joknapatofa „opsjednuta motivom prokletstva“. Kandidatkinja polazi od lika Tomasa Satpena, sa kojim su ostali likovi romana, direktno ili indirektno, povezani, tumači njegov položaj u društvu, ulogu u robovlasničkom poretku američkog Juga i interpretira upečatljive karakteristike tog lika, koristeći se dostupnim informacijama iz samog romana, kao i djela istraživača i istraživačica poput Radojke Vukčević, Vilijama Rukerta, Ričarda Gadena i drugih. Kandidatkinja se potom fokusira na Henrija i Džuditu Satpen, traži uzroke njihovog otuđenja od zajednice i istražuje njihove pojedinačne stavove prema južnjačkim vrijednostima. Fokusirajući se na Džuditu, kandidatkinja prikazuje položaj južnjačkih dama u devetnaestom vijeku i njihov trud da prežive na poslijeratnom Jugu, dok osvrtno na Henrija, prikazuje položaj sinova nasljednika na Jugu, posljedice prilikom odbacivanja južnjačkih pravila usljed ubistva Čarlsa Bona i odlaska sa očeve plantaže, dok istovremeno preispituje pouzdanost naratora u romanu i njihove interpretacije događaja. Nakon toga, kandidatkinja analizira Kliti i Čarlsa Bona i ispituje kako je u romanu prikazan nepovoljni položaj ljudi miješane rase na američkom Jugu koji su, iako su bili dijelom bijelci, tretirani poput Afroamerikanaca, kao i strah bijelaca od miješanja sa ljudima koji su afroameričkog porijekla.

Potom slijedi poglavlje pod nazivom *Foknerov doživljaj dvadesetog vijeka* posvećeno je romanu *Svetilište* u kojem kandidatkinja istražuje američki Jug i južnjačko društvo za vrijeme prve polovine dvadesetog vijeka, oslanjajući se na istraživače i istraživačice poput Tami Ingram, Ričarda Maksvela Brauna, Stivena Mura i drugih, sa ciljem da interpretira porast kriminala i društvene promjene koje je novi vijek donio na Jug. Kandidatkinja se fokusira na roman *Svetilište* i analizira kako je u romanu Fokner prikazao južnjačku zajednicu među kojom se i sam često kretao. Kandidatkinja potom analizira muške likove romana koji su bili pripadnici niže bjelačke klase, a koji su se bavili proizvodnjom i prodajom alkohola koji je dvadesetih i početkom tridesetih godina bio ilegalan, jer je u tom periodu u Sjedinjenim Američkim Državama na snazi bila zabrana alkohola. Kandidatkinja Popović se potom osvrće na ženske uloge, njihov položaj u društvu, analizira „novu“ ženu dvadesetog vijeka i način na koji je ona predstavljena u romanu, a potom utvrđuje razliku u načinu života žena visokog staleža i onih manje privilegovanih. Kandidatkinja se u ovom dijelu rada oslanja na djela Lin Dumenil, Biljane Oklopčić, Andrea Bleikastena i drugih.

U zaključku master rada kandidatkinja sažima svoja zapažanja, pruža odgovore na istraživačka pitanja koja zasniva na zaključcima odabranih istraživača i istraživačica, utvrđuje značaj istorijskog konteksta za čitanje Foknerovih književnih djela, ukazuje na Foknerovu upotrebu metafore da kroz različite likove i situacije prikaže pad američkog Juga, te zahvaljujući feminističkoj teoriji i kritici, zaključuje da pišev prikaz ženskih likova, naročito modernih žena dvadesetog vijeka, nije bio sasvim objektivan. U odabranim djelima, Fokner je predstavljao položaj marginalizovanih grupa ljudi na američkom Jugu u toku devetnaestog i prve polovine dvadesetog vijeka i oslikavao rodne, rasne i klasne probleme koji su bili sveprisutni u južnjačkom društvu.

Literatura sadrži ukupno šezdeset referenci koje su korištene u radu.

Metode i predmet istraživanja

U svome radu kandidatkinja Popović, sa ciljem da doprinese boljem razumijevanju Foknerove proze, koristi se sa različitim naučno-istraživačkim metodama. Metodom observacije prikuplja podatke o Foknerovom životu i djelu, američkom Jugu i južnjačkoj zajednici, oslanjajući se na radove istraživača iz oblasti američkih studija, naročito onih koji su se bavili američkom istorijom, kao i Foknerovim životom i književnim djelima. Analizom primarnog teksta, odnosno metodom pomnog čitanja, kandidatkinja izdvaja teme kojima se Fokner bavio u svojim djelima, kao što su razni oblici diskriminacije, patrijarhalna zajednica i potčinjenost žena, otuđenost od društva, traganje za identitetom, osamljenost likova, kao i razni društveni problemi. Kandidatkinja se koristi metodama analize i deskripcije pomoću kojih opisuje elemente koji su važni prilikom analize likova Foknerovih romana, odnosno opisuje njihove fizičke i psihičke karakteristike, prirodu, uticaj zatvorene južnjačke zajednice na njihov pogled na svijet i donosi zaključke o njihovim odnosima prema društvu.

Kandidatkinja se koristi interdisciplinarnim metodama, poput istorijske metode, pomoću koje mapira događaje iz prošlosti koji doprinose boljem razumijevanju romana, kao i samih likova i psihološke metode koju koristi kako bi interpretirala karakter odabranih likova i uočila razloge za njihova nepočinstva, koje pronalazi u psihološkim problemima poput neuroze, nagona, traume i drugih. Kandidatkinja takođe koristi metodu komparacije kako bi uporedila Foknerov prikaz južnjačkog društva devetnaestog i dvadesetog vijeka, položaj bijelaca na Jugu i slobodu kretanja i načina života žena u zajednici.

Istraživačka pitanja

U ovome radu, kandidatkinja postavlja istraživačka pitanja koja se odnose na prikaz američkog Juga u Foknerovim romanima i načina na koji je pisac stvaranjem kompleksnih likova predstavio svoje viđenje južnjačke zajednice. U konkretnijem smislu, kandidatkinja Popović ispituje značaj istorijskog konteksta u Foknerovim romanima, piščevu predstavu Juga i kritiku južnjačkog društva, društvene probleme marginalizovanih grupa ljudi, gdje spadaju Afroamerikanci, žene, mulati i drugi, miješanje rasa, problem krijumčarenja alkohola i porasta kriminala među bijelcima, Foknerov prikaz žena dvadesetog vijeka, kao i stanovišta kritike o romanima ovog američkog pisca. Kandidatkinja dolazi do odgovora oslanjajući se na pretpostavke i zaključke odabranih istraživača. Kandidatkinja zaključuje da odabrana Foknerova djela zahtijevaju dalju analizu kako bi se postiglo veće razumijevanje ovoga pisca i njegovog stvaralaštva.

Zaključci i naučni doprinos

Master rad *Utihnuti glasovi američkog Juga: likovi Foknerovih romana Avesalome, Avesalome! i Svetilište* kandidatkinje Biljane Popović pruža odgovore na postavljena istraživačka pitanja o odabranim Foknerovim romanima čime doprinosi boljem razumijevanju proze ovog istaknutog pisca američke književnosti. Kandidatkinja je, iznoseći svoje odgovore i zaključke, naglasila bitnost analize likova koje je Fokner stvorio u svojoj prozi za čitanje njegovih književnih djela, u smislu prepoznavanja stavova i kritike koju je pisac iznio prema društvu rodnoga Juga. Primjećujemo da ovaj master rad predstavlja cjelovit pregled proze Vilijama Foknera i da se temelji na interpretaciji velikog broja zaključaka i pretpostavki iznesenih u dosadašnjim istraživanjima.

Smatramo da će master rad *Utihnuti glasovi američkog Juga: likovi Foknerovih romana Avesalome, Avesalome! i Svetilište* kandidatkinje Biljane Popović uzrokovati zainteresovanost proučavalaca anglo-američke književnosti za Foknerova djela, potpomoći i biti primjenljivo u daljem razvoju amerikanistike.

Komisija predlaže Vijeću Filološkog fakulteta da prihvati izvještaj o master radu kandidatkinje Biljane Popović i da odobri javnu odbranu njenog master rada.

KOMISIJA

prof. dr Marija Krivokapić, predsjednica komisije

prof. dr Aleksandra Nikčević Batrićević, mentorka

doc. dr Marija Mijušković, članica komisije

**UNIVERZITET CRNE GORE
FILOLOŠKI FAKULTET
NIKŠIĆ
VIJEĆU FILOLOŠKOG FAKULTETA**

Predlažem da Komisiju za odbranu master rada *Utihnuti glasovi američkog Juga: likovi Foknerovih romana Avesalome, Avesalome! i Svetilište* kandidatkinje Biljane Popović (broj indeksa 9/21), Studijski program za engleski jezik i književnost, smjer: Nauka o književnosti, čine:

- prof. dr Aleksandra Nikčević Batrićević, mentorka;
- prof. dr Marija Krivokapić, predsjednica komisije;
- doc. dr Marija Mijušković, članica komisije

A. Nikčević Batrićević
prof. dr Aleksandra Nikčević Batrićević
Studijski program za engleski jezik i književnost